

Практичні методи використовуються для безпосереднього пізнання дійсності, поглиблення знань, формування вмінь та навичок.

Стосовно форм активізації індивідуальної роботи, то вони різноманітні, майже невичерпні. Для прикладу можна навести такі: аналіз та розв'язання проблемних ситуацій, спірних питань; складання тестових завдань самими студентами; спеціально розвиваючі нестандартні запитання; рольові ігри; вивчення нормативного акту на основі проведення порівнянь тощо.

В ході опанування навчального курсу «аграрне право України», коли від студента вимагається ознайомлення і осмислення великого масиву нормативних актів, не доцільно всю нормативну базу розглядати на лекційних або семінарських заняттях. Робота із законами, підзаконними актами, здебільшого залишається на індивідуальне ознайомлення студента. У зв'язку з тим, що законодавство України, яке регулює аграрні правовідносини, за останні два роки зазнало значних змін, то для найкращого засвоєння студентом основних засад законодавства є проведення порівняльного аналізу чинного нормативного акту з тим, що діяв раніше. Або у такій формі: викладач самостійно, або разом із студентом, обирає статтю закону, яка сформульована не чітко, або має певні неточності. Індивідуальна робота студента в такому випадку буде полягати в тому, що він самостійно розробляє можливі пропозиції по вдосконаленню даної статті або нормативного акту. Він аналізує нормативну базу, знайомиться із нормотворчою діяльністю, здобуває елементарні практичні навички, що для його майбутньої професійної діяльності є важливими елементами.

Отже, в усьому світі загально визнаною стає тенденція до скорочення традиційних лекцій та семінарів і збільшення практикумів, тренінгів, часу, відведеного на індивідуально-консультативну роботу студента з викладачем.

Варто пам'ятати відомий вислів Галілея, що, не можна примусити людину вчитися, можна тільки допомогти їй відкрити у собі здібності до навчання.

О. О. Дем'янчук, канд. екон. наук, доцент кафедри політичної економії обліково-економічних факультетів

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ У СВІТІ ВИМОГ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

Світові процеси інтеграції та глобалізації охоплюють і освітню діяльність, сприяють формуванню єдиного освітнього простору при збереженні надбання національних систем освіти. Вхо-

дження України в світовий освітній простір передбачає всебічний розвиток української системи науки і освіти. Очікуване і вкрай необхідне приєднання вищої школи України до Болонського процесу вимагає приведення освітньої системи нашої країни у відповідність до єдиних загальноєвропейських вимог.

Враховуючи ці вимоги і прагнучи виховати не тільки економічно освічених і обізнаних студентів, але й творчо мислячих молодих людей, Київський національний економічний університет все більше уваги приділяє такій важливій, провідній складовій навчального процесу як самостійній роботі студентів.

Самостійна робота, на наш погляд, повинна мати конкретний зміст, визначені складові, повинна контролюватися та оцінюватися. Поступове збільшення питомої ваги самостійної роботи студентів означає, що в системі оцінювання знань студентів особливо важливого значення набуває поточна робота та поточний контроль. Акцент на поточній роботі студента означає, на наш погляд, наступне. Є необхідний програмний матеріал, який студенти мають отримати у формі лекцій та на семінарських заняттях. Також є необхідний учбовий матеріал по предмету, який студент має опанувати самостійно. Такий самостійно опрацьований матеріал необхідно обов'язково оцінити в ході поточного контролю.

Самостійно вивчений матеріал може бути поданий в таких формах: реферати, есе, конспектування першоджерел, самостійна підготовка конспектів навчальних тем, ведення економічних словників, анотування періодичних видань та економічної літератури, індивідуальні творчі завдання та інше. Важливою формою самостійної роботи студентів є також написання та захист курсової роботи.

Самостійне оволодіння студентами частини навчального матеріалу, по-перше, сприяє розвитку активної, творчої, мислячої особистості, а по-друге, дає викладачу інформацію щодо засвоєння та розуміння студентом окремих тем курсу.

Необхідно наголосити, що самостійна робота студентів не розглядається як незначне доповнення до аудиторного навантаження. Розвиток освіти в сучасних умовах вимагає збільшення питомої ваги саме самостійної роботи студентів порівняно з аудиторним навантаженням. Необхідно сприймати самостійну роботу як трудомістку, інтенсивну та відповідальну.

Крім того, самостійна робота студентів повинна мати свій логічний підсумок — захист студентом самостійно виконаного завдання та його оцінювання викладачем під час індивідуально-

консультативних занять. Таким чином, збільшення ролі самостійної роботи студентів вимагає налагодження індивідуально-консультативної роботи викладача зі студентами.

Наприкінці хочу підкреслити, що кафедра політичної економії облікових факультетів впроваджує у навчальний процес різноманітні форми самостійної роботи студентів, працює над вдосконаленням таких форм, а також організує реальну індивідуально-консультативну роботу викладачів зі студентами. Ми працюємо над покращенням рівня самостійної роботи студентів, оскільки маємо за мету виховати творчих людей, привчити студентів до систематичної роботи, сформувані у них працелюбність, ділову активність.

Від творчої, мислячої, професіональної молоді залежить подальший соціально-економічний розвиток України, майбутнє нашої країни.

Л. М. Дибкова, ст. викл. кафедри інформатики

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ

Подальший розвиток нової парадигми освіти орієнтований на створення умов для розвитку творчої, високоінтелегентної особистості, яка здатна самостійно мислити, постійно вдосконалювати свої знання, бачити проблеми і шляхи їх вирішення. Більшість складових компетентностей індивіда формуються і розвиваються саме в процесі освіти та професійної підготовки.

Освітній процес має бути максимально націлений на індивідуальний підхід до кожного учня, студента. На жаль, традиційна освіта має суттєвий недолік у рамках цього підходу — надвелика кількість студентів в групі. Як можна говорити про індивідуальний підхід до кожного при чисельності в 25—30 осіб? Звісно, це неможливо.

Перспективи вирішення цього питання бачаться в розвитку системи дистанційного навчання. Порівнюючи дві системи — традиційну і дистанційну — в рамках питання індивідуального підходу, можна означити такі переваги дистанційного навчання:

1) відсутність групи як соціальної структури, а звідси — відсутність таких факторів групового впливу як лідерство, соціальна фасилітація та соціальне розслаблення, конформізм, стереотипність мислення, рівень агресивності групи та незахищеності індивідууму та ін.;